СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 28. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 4. лютого 1931. VOL. XXXIX. No. 28. Jersey City, N. J., Wednesday, February 4, 1931. THREE CENTS.

БОРА КРИТИКУЄ ДОПОМОГОВУ АКЦІЮ ҐУВЕРА

ВАШИНҐТОН. — Сенат був свідком таких промов, які рідко коли там чути. Сенатор Керевей з Аркензо загнався так далеко в своїй промові, звернений головно проти президента, що назвав Ґувера злим горожанином, що пізніше відкликав.

Причиною до цеї дражливої дискусії була опозиція президента до ухвали сенату, якою признано Червоному Хрестови $25,000,000 на акцію допомоги потерпівшим від посухи і безробіття.

Та найбільшу сензацію викликав сенатор Бора, котрий виголосив довгу бесіду, в якій рівнож розправився в дуже гострій формі з адміністрацією і з тими, що зволікають з допомоговою акцією. Бора не вимінив ні разу імени президента Ґувера, але можна було пізнати дуже добре, коли і як він його атакує.

Замітне й те, що в сенаті панувала гробова тишина, яку переривали хіба рясні оплески. А президент сенату не впімнув бесідника навіть тоді, коли він поіменно ганив сенаторів і конґресменів, хоч це противиться реґулямінови сенату.

МОКРІ ГОРОЮ.

ОЛБАНІ. — Мокрі осягнули в леґіслятурі цілковиту побіду, бо переперли свої законопроєкти подавляючою більшістю голосів. В тих законопроєктах домагаються скликання національної конвенції в справі знесення прогибіції, але на разі ухвалено предложити вирішення справи знесення прогибіції конвенціям стейтів.

ГОТОВІ ЗАМИКАТИ БАНКИ ЧЕРЕЗ БОНУС.

ВАШИНҐТОН. — Чарлз Е. Мичел, голова дирекції „Нешенел Сіти Бенк оф Ню Йорк", твердить, що коли би державна скарбниця видала бонди на суму $3,400,000,000, щоби виплатити готівкою ветеранські бонуси, то це спричинило би величезний фінансовий заколот, який довів би до банкроцтва соток банків.

Та сенатський фінансовий комітет в те не вірить, бо мабуть таки заявиться за виплату.

СПОРТОВІ РЕФОРМИ В УНІВЕРСИТЕТАХ.

ФИЛАДЕЛФІЯ.—Т. С. Гейтс, банкир, котрий покинув фірму Морґана й став президентом Пенсилвенійського університету, подає, що заводить в університеті реформи, які положать конець „комерцiялізації університетських спортових дружин".

Університет возьме спорт у більшу контролю. „Ковчі", себто учителі ґімнастики й спорту, будуть оплачувані університетами нарівні з іншими університетськими професорами. А спортові „герої" будуть позбавлені привілеїв, які досі прислуґували їм не тільки в мешканню, відпочинку, але й у полекшах в науці.

НОВИЙ АВТОМОБІЛЕВИЙ РЕКОРД.

ДЕЙТОНА БІЧ (Флорида). — Капітан Мальколм Кемпбел, британійський ветеран автомобілевих перегонів, гнав автомобілем зі скорістю 240 миль на годину.

СУД НАД ҐЕНЕРАЛОМ БОТЛЕРОМ.

ВАШИНҐТОН. — Суд над ґенерал-майором Смедлеєм Ботлером за образу Мусолінія розпічнеться 16. лютого в Филаделфії, Па.

Доносять, що армія й фльота стає в обороні Ботлера.

КАЖЕ, ЩО БОТЛЕР СКАЗАВ ПРАВДУ.

НЮ ЙОРК. — Італійський часопис „Іль Нуово Мондо" подає історію, про яку розповідав ґенерал Ботлер, а в якій говориться про Мусолінія, як він їхав автомобілем і переїхав 6-літню дівчину, яка згинула на місці. Часопис твердить, що те, що казав Ботлер, є згідне з правдою.

ҐУВЕР КАНДИДУВАТИМЕ ЗНОВУ.

НЮ ЙОРК. — Ален Факс, особистий приятель Ґувера, котрий проводив виборчою кампанією в 1928 р., твердить, що Ґувер буде знову кандидувати на президента й певно побідить при виборах, як тільки економічні відносини дещо поправляться.

АЙНШТАЙН ПРО ВІЙНУ І НАУКУ.

НЮ ГЕЙВЕН. — Професор Алберт Айнштайн пише в „Ди Єйл Дейлі Нюс", що тільки людська воля може вирішити проблему світових воєн, а наука може хіба посередно впливати на те, що війни повинні бути зліквідовані.

ВІДСИЛАЄ ІМІҐРАНТІВ.

БУЕНОС АЙРЕС. — Арґентина розвязує частинно безробітну кризу в той спосіб, що платить кошти поворотy до своїх країв тим іміґрантам, що прибули до Арґентини і не можуть знайти роботи. Кажуть, що тисячі покидають Арґентину.

9,000,000 БЕЗРОБІТНИХ В ЕВРОПІ.

ВАШИНҐТОН. — З Парижської Міжнародньої Торговельної Палати доносять до Вашинґтону, що в Европі є 9,000,000 безробітних, на яких допомогу призначено урядами $4,000,000,000.

ПОШЕСТЬ ІНФЛЮЕНЦИ В ЕВРОПІ.

У багатьох краях Европи панує тепер пошесть інфлюенции. В Англії хорує тепер від простуди і грипи більше, ніж в останніх пятьох літах разом хорувало. Подібні донесення приходять з Франції, Еспанії і Портуґалії. В тих краях настільки гірше, що там панує небувалий холод. В Лісбоні, столиці Портуґалії, замкнули військову школу, бо захорувало в ній 370 кадетів. В німецьких шпиталях лічиться на інфлюенцу 10,000 осіб. Грипа поширена також у Польщі, а в Східній Галичині позамикали на довший час школи.

ЛІТАК ЗУДАРИВСЯ З ОРЛОМ І ВПАВ НА ЗЕМЛЮ.

Біля міста Різалпур, в Індії, зударився військовий літак на висоті 800 стіп з орлом великих розмірів, бо кінці крил його в леті були віддалені від себе вісім стіп.

Зудар у своїх наслідках був фатальний. Крило, яке вдарило об орла, зломилося і літак, втративши рівновагу, впав на землю. В літаку було двох військових пільотів і обидва вони згинули на місці.

В САСКАЧЕВАНСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ ДОМАГАЮТЬСЯ ВІЛЬНОЇ ТОРГОВЛІ.

Ліберальний посол до саскачеванського парламенту, С. М. Дан, домагався від уряду, щоби він спільно з урядами Алберти і Манітоби постарався в Отаві про знесення торговельних тариф відносно Великої Британії, а на то місце щоби була заведена вільна торговля.

За вільну торговлю заявилося більше ліберальних послів і вони доказували, що тоді на фармерські продукти булиб вищі ціни як є нині.

ГОЛОДНІ ПСИ КИДАЛИСЯ НА ЛЮДЕЙ В ДИ ПА.

Поліція в Ди Па, Ман., вистріляла всіх бездомних псів, які подичіли і з голоду кидалися на людей. В останніх днях січня псів кинулася на пятеро дітей, але їх в час уратовано. Одну сім-літну дівчину булиб голодні пси роздерли, якби не були надійшли школярі, котрі їх прогнали.

ПЯТИЛІТНІЙ ХЛОПЕЦЬ ПОЛИСІВ.

Дуже цікавий випадок стався в Злучених Державах. Пятилітній Генрі Мейпес бавився в покою з псом, котрого вчив перескакувати через патик. В одній хвилині пес підскочив високо, удавши, що хоче вкусити хлопця в ніс. Хлопець страшенно налякався, цілий зблід і задеревів, а потім крикнув з перестраху. На крик хлопця прибігла мати. Побачила синка, котрий блідий трясся зі страху. Мати положила хлопця сейчас до ліжка. Потім хотіла гребенем розчесати побурене волосся хлопця. Та на превеликий свій страх побачила, що гребінь забирає цілі пуклі волосся. За пів години хлопець був лисий як коліно. Все волосся лежало на подушці, розкинене в сні. Лікарі ствердили, що наслідком наглого перестраху цибульки волосків знищені. Мимо застосовання ріжних лікарських середників хлопцеви волосся не відростає і він правдоподібно лишиться лисим на ціле життя.

ХАРАКТЕР ЖІНКИ Є ЗАЛЕЖНИЙ ВІД МІСЯЦЯ ЇЇ УРОДЖЕННЯ.

Відомий середньовічний астрольоґ Тихо де Брагe означує характер жінки після місяця її уродження. Він у зорях вичитав, що жінка, уроджена в січні, є гарна, пристрасна й принадна; уроджена в лютім є поверховна, непрактична й романтична й принесе мужеви нещастя. Жінки, уроджені в березні, зраджують нахил до кохання й мають здоровий розум. Жінки, уроджені в квітні, є сварливі й мають багато дітей. Травневі жінки є дуже веселі, сумлінні й роботящі, мають багато друзів і любчиків, гарні й мудрі діти. Жінки, уроджені в червні, є амбітні, репрезентативні, але при тому доброї вдачі, хоч дуже образливі. Липневі жінки швидко дозрівають, є неспокійні, цікаві, жадні вражінь і емоції. Уроджені в серпні є релігійні, милосердні й не мають багато дітей. Натомісць уроджені у вересні гонять за забавою і розривкою і не розуміють вартости гроша. Жовтневі жінки є хитрі й егоїстки. Жінки, уроджені в листопаді, є також свавільні, але дуже вірні своїм мужам. Жінки, уроджені в грудні, мають таку вдачу, як січневі жінки.

НЕЩАСЛИВІ ВИПАДКИ.

З Копичинець повідомляють: Корвацького Івана, що піднімав млин у Чорнокінцях Великих, вхопила трансмісія водного млина в хвилині скидання пасу, наслідком чого він згинув на місці. — На Катерину Лішку у Львові напав у хвилині, коли вертала з балю до дому, якийсь бандит, що вирвав пушку Міської Каси Ощадности. На її крик бандит став утікати з пушкою, але бачучи погоню за собою, кинув пушку по дорозі і втік. За бандитом біг м. ін. і власник реальности Людвик Лехтай, якому наслідком сильного поденервовання трісла жила в голові і він помер. — У Скнилові біля Львова учень школи механіків, маніпулюючи револьвером, пострілив небезпечно в груди кухаря тої школи, Йосифа Ніжанковського.

БУНТ ВЯЗНІВ У ТОРОНТОНСЬКІЙ ТЮРМІ.

У вівторок, 19. січня, вибухло заворушення вязнів в торонтонській тюрмі. Спокій вдалося привернути по чотирох годинах. Управа вязниці твердить, що вязні мали замір видістатися на волю. Заворушення скінчилося на відділенню провідників від решти вязнів і на укаранню виннуватих букамі. Всіх вязнів перебуває в торонтонській тюрмі 264, в тому 17 жінок.

ПОЛІЦІЯ РОЗВЯЗАЛА БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ МІТИНҐ В МОНТРЕАЛІ.

У вівторок, 20. січня, монтреальська поліція розвязала большевицький мітинґ у Робітничому Домі в Монтреалі й арештувала пять осіб, коли вони в підбурюючих словах критикували поліційний департамент. Коли арештованих випроваджували з салі, товпа намагалася їх відбити і тоді поліція арештувала ще других пять осіб. Перед будинком товпа обкидала поліцію ледом і кулями зі снігу, а тоді поліція зробила ужиток з гумових палок. 20 осіб було побитих. У розвязанню мітинґу брало участь 100 полісменів.

НАГЛА СМЕРТЬ СВЯЩЕНИКА В КАТЕДРІ.

В латинській львівській катедрі підчас вечірні з приводу закінчення старого року помер нагло польський священик кс. Йосиф Юркевич, бувший катехит XI. гімназії у Львові.

СОРОЧКА І БАКТЕРІЇ.

Лікарі статистики обчислили що свіжо випрана сорочка не має ні одної бактерії. По годині, як вложимо сорочку на наше тіло, появляється на поверхні квадратового цаля (цаль 24 цм.) 500 бактерій. По тижні, як держимо на собі сорочку, число бактерій на кожному цалі доходить до 75 тисяч. Колиноситимемо сорочку ще два-три дні, буде 1,500,000 бактерій на одному цалі. З кожною годиною та армія росте в геометричному відношенні.

ЧЕКІСТИ АРЕШТУВАЛИ ШВЕДСЬКОГО ВЧЕНОГО.

В Монголії арештували чекісти шведського вченого проф. Кребса, який в наукових цілях виїхав до тієї країни. Кребса обвинувачують у шпіонажі. Деякі часописи пишуть, що Кребса арештували тільки тому, щоби його виміняти за кількох комуністів, що сидять у шведських тюрмах.

КАРИ ТЮРМИ І ЗАСЛАННЯ ЗА НАВЧАННЯ РЕЛІҐІЇ В РАД. СОЮЗІ.

До центрального виконавчого комітету Рад. Союзу вплинув на затвердження декрет, який передбачує кару тюрми до двох літ і кару заслання за навчання реліґії в школах.

Зі звіту центрального заряду союзу безбожників виходить, що під сучасну хвилю в Рад. Союзі є кілька академій, в яких приготовляється агітаторів на протирелігійний фронт.

КАТАСТРОФАЛЬНИЙ ВИБУХ КІТЛА В ЛЕНІНГРАДІ.

„Красная Газета" пише, що у ленінградській фабриці Володурського вибух великий котел. Сила вибуху була така велика, що частина фабрики перемінилася в румовище. Згинуло 7 робітників. ҐПУ твердить, що вибух спричинили контрреволюціонери, і шукає виновників катастрофи.

ЛАТИНСЬКА АЗБУКА В РАД. СОЮЗІ.

„Правда" пише, що спеціяльний комітет латинізації азбуки при комісаріяті освіти ухвалив, щоби в Росії завести латинську азбуку. Латинізація російської мови має початися в 1933. р. Рівночасно введуть латинську азбуку в Монголії і Туркестані.

З ЛЮБОВНИХ ТРАҐЕДІЙ.

На стації Ашерльслебен у Німеччині в переділі I. кляси залізничого воза знайдено два трупи: молодого, може 20-літнього студента, і 22-літньої дівчини. Обидвоє мали простріленi голови, біля них лежав револьвер. На столику знайдено лист, у якому самовбивники написали перед смертю, що відходять із цього світа тому, що родичі не позволяють їм женитись, а в розлуці жити не можуть. Хто цей студент і хто ця дівчина, невідомо, бо при них не знайдено жадного документу, жадного свідоцтва, тільки кілька любовних лестів.

БОЛЬШЕВИКИ ЙДУТЬ СЛІДАМИ ЦАРАТУ

ГОНЯТЬ ЛЮДЕЙ НА ЗАСЛАННЯ ДЛЯ „КОЛЬОНІЗАЦІЇ" ДИКИХ КРАЇВ РОСІЇ.

МОСКВА (СССР). — Кореспондент нюйорської ґазети „Таймс", Дюранті, в довшій телеґрамі підтверджує, що в радянській Росії масово висилають людей у ріжні дикі краї Росії для „кольонізації" й примусової праці на державних підприємствах. По підрахункови Дюранті тепер на засланi знаходиться більше як два міліони людей, але з них лише один міліон післані на далеку північ, в Сибір, або в Туркестан та в інші віддалені місця заслання. Другий міліон це ті, котрих вислано внутрі Росії з постійних місця свого мешкання в інші, або котрим лише заборонено жити в певних місцевостях.

Це все ті, що в той чи інший спосіб завинили проти радянської влади. Тих, котрих висилається в віддалені краї Росії звичайно ставлять примусово на державні роботи в лісах, на залізницях, в майнах і т. п. Деякі з них живуть окремими поселеннями, а деякі знаходяться в концентраційних таборах. За працю в державних підприємствах їм платять, але звичайно лиш одну третину, або в кращому разі одну половину того, що належить платити звичайному робітникови.

Серед засланих найбільше знаходиться селян „кулаків" з їх родинами. Большевики сподіваються при помочі заслання й примусової праці поробити зі своїх противників добрих горожан Радянщини. Лише на протязі останніх двох років большевики післали на заслання принаймні два міліони селян „кулаків", а при тім вислано багато інших, незадоволених радянською владою. Про точне число засланих і позбавлених певних прав унутрі Радянщини годі сказати, бо не відомо, чи взагалі ведеться про них якась статистика.

Большевики кажуть, що примусових робіт не можна назвати роботами засуджених, бо людям платиться певне утримання. Крім того вони своїми висилками людей в дикі краї стараються кольонізувати величезні незамешкані простори бувшої російської імперії.

НЕМА ЧАСУ НА СВІТОВУ РЕВОЛЮЦІЮ.

МОСКВА (СССР). — Радянська Росія тепер так заклопотана своїм пятилітнім пляном розбудови індустрії й так хоче закінчити з успіхом, що вже майже не присвячує уваги підготові світової революції. Тепер для російських комуністів навіть не бажана така революція, бо вони сподіваються лише при помочи капіталістичних держав закінчити свою пятилітку.

Колиб тепер світова революція сталася, то самі московські большевики булиб найбільше огірчені, бо вона зірвалаб всі їх ґрандіозні пляни. Тому тепер Москва вже не так щиро старається піддержувати комуністичний рух в інших краях. Тепер для Москви більше приємне й пожадане прибуття в Росію тракторів, ніж приїзд туди комуністичних товаришів з інших країв. Правда, їх стрічають ввічливо, але стараються скорше випровадити до дому з порожніми руками.

Тепер ніхто в Росії не знає, де властиво кінчається комуністична партія, а де починається уряд. Особливо цікаво, що перший раз в історії радянської влади голова ради народних комісарів, Молотов, і ґенеральний секретар партії, Сталін, підписали разом урядову відозву в справі колективізації та впорядкування залізниць. Тепер найбільше всього в світі комуністи в Росії бояться війни, яка положилаб кінець їх пятилітці і усім звязаним з нею надіям.

ТЯЖКА СИТУАЦІЯ В ЕВРОПІ.

ЛОНДОН (Англія). — Підсумовуючи політично-економічне життя Европи в минулому році, треба сказати, що воно на 1931 рік лишило в Европі дуже багато гострих і нерозвязаних питань. Майже всі держави Европи дуже дiткнені економічною кризою, а разом з тим ріжні політичні спірні міждержавні питання наладовують усе европейське життя порохом, що може кожної хвилини вибухнути.

Минулого року Ліґа Націй та ріжні державні мужі й держави поробили багато рішучих заходів, щоби вивести Европу з тяжкої кризи, та мало що їм пощастило зреалізувати зі своїх плянів. Від північної Росії й до Еспанії та Туреччини залишилося ще багато нерозвязаних політичних питань, які загострюються ще тяжким економічним станом майже всіх держав. Тому годі з певністю сказати, що принесе для Европи 1931 рік.

НІМЦІ В МАНДЖУРІЇ.

ХАРБІН (Манджурія). — Не зважаючи на конкуренцію Японії, Америки та Англії, німецькі торговельні фірми роблять значні успіхи в Манджурії. Їм щастить усе більше поширювати збут своїх фабрикатів у Китаю. Німеччина все більше захоплює ринки Манджурії завдяки розумній і успішній праці своєї спеціяльної торговельної місії в Китаю.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свободи": Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МИР ЧИ ВІЙНА?

Цілий світ живе в душній атмосфері. Куди не глянемо — всюди неспокій. В Китаю горожанська війна треває далі. В Індії націоналісти продовжують боротьбу за незалежність. В Полудневій і Середущій Америці покінчено наразі з низкою державних переворотів, але вони можуть вибухнути знову. А в Европі, залишивши совіти на боці, маємо повно „хорих" місць, які можуть стати новим Сараєвом і спричинити нову воєнну заверуху. Це може статися на Балканї, французько-італійській границі, чи в Польщі. Війну може спричинити рівнож вибух революції в краях з диктатурами, або якийсь інцидент, якого годі навіть передбачити.

Дотого тяжить над світом велика економічна криза, яка дається добре в знаки не тільки побідженій Німеччині, але й таким державам як Злучені Держави й Англія.

Ми є свідками загальної економічної депресії, безробіття а навіть і нужди, а заразом бачимо, що мимо того держави видають тепер річно понад $5,-000,000,000 на зброєння. А яке це коштовне й велике зброєння, пізнати найкраще по тім, що до світової війни ті держави видавали на зброєння $3,500,000,000, а тоді була між ними й Німеччина, якої військовий буджет тепер дуже обкроєний, бо її військова сила зменшена, згідно з постановами Версальського договору.

Виходить, що держави збродться щораз більше, не звертаючи навіть уваги на нужду й економічну скруту. І то зброяться мимо вічних взаємних запевнювань про мир та мимо ріжних конференцій в справі обмежувань зброєнь. Маючи це на увазі, прямо годі собі уявити, як би виглядало це зброєння, як би не було Вашингтонської морської конференції з 1920, чи Лондонської з 1930 року та як би замирення Европи не проповідували навіть такі державні мужі як старий Бріян, французький міністер заграничних справ, себто той, котрий самий піддержував воєнного духа підчас світової війни і був завзятим пропагатором знищення Німеччини.

Все те, себто напружене політичне й економічне положення світа й зброєння, нічого доброго ворожити не може. І тому то з великою трівогою глядять державні мужі на підготовку Міжнародньої Конференції Роззброєння, яка відбудеться в лютім 1932 року. Одначе можна про неї сказати, що з її висліду буде можна певно вирішити, що жде Европу в найблищій будучности: мир чи війна. Наразі ситуація представляється так, що скорше треба надіятися війни ніж мира.

ЛИТОВСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ЗБЛИЖЕННЯ

(З розмови з проф. Біржішкою).

(На днях приїхав до Америки Микола Біржішка, професор литовського університету в Ковні, голова Союза для Освобождення Вильни та один з урядників Литовсько-Українського Товариства. З огляду на те, що проф. Біржішка є широко відомий зі своєї активної прихильности до Українців, редакція „Свободи" постаралась о розмову з ним, якої вислід подається до відома читачів. — Ред.).

— Яка ціль вашого приїзду до Америки?

— Мене післали до Америки з Литви між иншим Союз Освобождення Вильни зпід польської окупації, котрого предсідателем я являюсь, з ціллю обзнакомлення з умовами й характером виленської роботи серед американських Литовців, а рівночасно на те, щоби скоординувати ту роботу в Америці з роботою в Литві. Супроти ваги й значіння для боротьби Литви за її територіяльні права проти Польщі, боротьби українського народа за свою самостійність, а також супроти ролі, яку в тій боротьбі відограють американські Українці, мені припоручено також ввійти в контакт з Українцями, а рівночасно вияснити, чи згаданий Союз потребує помочи для закріплення инших відносин між Українцями й Литовцями та скріплення їх співпраці в Америці.

Кромі того мені, як робітникови науки, цікаво запізнатися з життям і настроями американських Литовців, їх організаціями, пресою, молоддю. і так далі, що вас, як Українців, уже певно менше цікавить.

— Як представляються вам литовсько - українські відношення й взагалі які перспективи намічує собі Союз Визволення Вильни?

— Виленський край заняла Польща від Литовців силою, до того ще опертою на обмані, бо Польща віроломно поломала заключений нею з Литвою в 1920 році сувальський договір. Польща відступить від Вильни тільки перед силою. Литва менша від Польщі, до того Польщу протегує Ліга Народів зі страху перед Росією. В боротьбі проти Польщі Литва мусить вирівнювати свої сили через поставлення спільного фронту з Білорусинами й Українцями, які стремлять до своєї самостійности й тому сильно зацікавлені в ліквідації польського імперіялізму.

Сей проти-польський фронт Литовців, Українців і Білорусинів не повинен бути тільки тимчасовим союзом проти спільного ворога зі сторони трох пробуджених до національного життя й політичної самостійности народів. Він опирається теж на стремлінню історичного розвою сих трох народів. Територія сих трох народів Литви, Білої Руси й України в славні часи Витовта Великого, 500 літ тому, становила Велике Князівство Литовське, котре розтягалося від Балтійського по Чорне море. Се князівство зуміло встановити мирне відношення між трома замешкуючими його народами. Ми живемо в нові часи, при инших умовах продукції й культури, і мріємо, та не тільки мріємо, але й працюємо для того, щоби відновити ті умови, які уможливлять кождій народности розвинути вповні самостійно своє культурне життя. Кождий народ повинен мати свою національну державу. З другої сторони, факт існовання дружних відносин між трома республиками — Литвою, Білою Русью й Україною, — з населенням до 50 мілїонів, себто величною територією й числом населення богато більшою від Польщі, звязуючих зі собою Балтійське й Чорне море, близьких до себе суспільно-культурною структурою й політичними інтересами, удержуючих мирні відносини з Німеччиною й Росією, явиться дуже важним чинником і гарантією замирення центрально-східної Европи, — замирення, якого не може гарантувати світови сучасна Польща, що захопила українські, литовські й білорускі землі, угнітає вічно неполькі народи й через те все являється огнищем вічної боротьби й анархії. Перед фронтом Витовта Великого Польща мусить уступити, а тоді не тільки буде привернена тром народам можливість нормального розвою, але й Польща буде могти жити в згоді з сусідами й посвячуватися культурній творчости.

Ясно, що треба виконати вперед органічну й складну роботу, при чому в першу чергу треба встановити мирні відносини між трома народами, що борються за свою самостійність. Я якраз являюся представником існуючого в Литві від 1928 року Литовсько-українського Товариства, яке й працює в тому напрямі.

— У чому проявляється діяльність сього Товариства?

— Товариство уладжує збори з викладами про литовські й українські справи. Згадаю недавний відчит Української д-ра Чучмана з Берліна. Далі Товариство уряджує розмови з журналістами, спеціяльні збори в ювилейні дні, примиром день проголошення незалежности України та Литви, дні памяти Шевченка, і так далі; вечері української народної музики, тощо. Товариство повідомляє час від часу радіом, по литовськи й по українськи, брошурами й газетними звідомленнями про події, ілюструючі положення українського народа. Товариство проводить у литовським громадянстві акцію проти польських звірств над Українцями. Якраз під теперішну пору Товариство підготовляє до друку литовсько-український збірник, присвячений виясненню взаїмних відносин литовсько-українських. При товаристві існує також чисто український кружок, на чолі котрого стоїть як голова член ради Товариства, гр. Бартович.

ОБЄДНАННЯ В СПРАВІ ПРИЇЗДУ ПРОФ. БІРЖИШКИ

(КОМУНІКАТ).

До Злучених Держав прибув на кількамісячний побут литовський громадський діяч і вчений, п. Миколяс Біржишка, професор литовського університету в Ковні.

Шановний Гість, котрий прибув до нас з тимчасової столиці Литви, є широко і добре відомою особою не тільки між Литовцями, але й Українцями. Професор Біржишка відомий з того, що від довгих літ організує пропаганду в справі висвітлення перед світом польського насильства, доконаного на литовськім народі, якому Польща відобрала властиву історичну литовську столицю, місто Вильно враз з Виленською округою.

Але проф. Біржишка бере завжди в оборону також поневолений Польщею український і білоруський нарід та пропагує державне обєднання України, Литви і Білорусі. Він відвідав недавно наші землі під Польщею, приглянувся культурному й господарському життю Українців та провірив наслідки польської екстермінаційної політики на західно-українських землях.

Приїзд проф. Біржишки до Америки треба використати для затіснення українсько-литовсько- білоруських взаємин, а також і для спільної протипольської манїфестації. Се є добра нагода, щоби ще раз видвигнути в Америці справу ляцьких звірств у Галичині, загарбання Польщею українських, литовських і білоруських земель, наїзд на Вильно й инші безправні й вандальські вчинки Польщі.

Тому треба по всіх більших містах, які відвідає проф. Біржишка, влаштовувати спільні українсько-литовсько-білоруські масові протипольські віча, на яких повинні виступати українські, литовські й білоруські, також американські бесідники.

Українські Центральні Протестаційні Комітети більших осередків нашої іміграції повинні негайно ввійти в порозуміння з литовськими організаціями в справі приїзду проф. Біржишки й влаштовання спільних протестаційних манїфестацій та спільної пропаганди в американській пресі. Повідомляємо, що такі кроки вже пороблено з боку Центральних Комітетів у Ню Йорку й в Филаделфії.

Зі свого боку Обєднання щиро витає Високоповажаного Професора Біржишку та бажає йому як найкращих успіхів у його визвольних змаганнях.

ЗА ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ:

О. Ревюк, предс.;

Д-р Л. Мишуга, секр.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний, складаю сердечну подяку головним урядникам У. Н. Союза за виплату мені з фонду запомогового 75 долярів. Нехай росте наш У. Н. Союз в члени. Браття, ставаймо громадно до У. Н. Союза, бо це одинока організація, котра дає поратунок для членів в Америці.

Теодор Білик,
член 268 від. У. Н. Союза,
Франкфорд, Филаделфія.

На всякий випадок.

Батько каже до дочки: — Не можу ще вам напевно приобіцяти, чи могтиму вам виплатити в день шлюбу. Та на всякий випадок буде добре, коли тимчасом повінчаєтеся з любови.

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

ВОЄННА ВДОВА

(Оповідання).

(2)

Одної днини, крізь вікно робітні Іван і Стефан побачили, що жандарм веде до суду скованого хлопа з сусідного села. Їх здивувало се, бо вони того хлопа знали. То був богатий, чесний і всіма шанований господар. Були цікаві, чим він прогрішився. Бо то такий богач хіба не крав. Вони знали, що сей жандарм вечером по службі заходив на пиво до шиночку, де й вони бували: Стефан, від коли оженився, лиш десь-колись; Іван що днини по вечери. Нині пішли оба. По хвили прийшов жандарм і став розказувати:

— Від якогось часу хлопи занепокоєні. Між собою перешіптуються, що тепер воздух якийсь нечистий, та що заносить війною. Котрий батько має дорослого сина, а може дати на дорогу, висилає його до Америки. Тому пару місяців іщез син того господаря. Він пишеться Костишин. Його син, очевидно, здезертирував, намовлений до сего батьком. Очевидно, й гроші на дорогу дістав від батька. Старому заміло було се, що цісареви вкрав одного жовніра. Хотів украсти ще й другого. Вислав подання з просьбою, щоби з війська увільнили його старшого сина. Написав, що він сам старий, що має велике господарство і лиш одного сина. Молодший син не рахується, бо він покинув батька, втік від него і до дому не думає вертати. Колиж дома тільки один син, то його батько має право жадати, щоби його до війська не брали, але лишили на господарстві.

— Сим поданнем — жандарм тягнув далі, — старий стягнув на себе біду, бо мені приказали провірити, чи той молодший син справді втік проти волі батька, чи може батько сам вислав його до Америки. Я зробив у старого ревізію і знайшов заадресований до нього коверту листа з Америки. То, очевидно, писав син, коли приїхав до Америки. Я також довідався, що пару днів перед тим, коли то син будьто би втік старий вийняв з банку гроші. Саме стільки, скільки треба на дорогу до Америки і на перший час в Америці. Виходить ясно, що син здезертирував, та що батько до тої дезерції допоміг йому. Наше право таке, що хто помагає дезертирови, хоч би то був рідний батько дезертира, чи рідна мама, то він караний цілком таксамо, як дезертир... коли його спіймають. Ось чому я старого Костишина передав судови.

— З чого ті дурні хлопи виміркували, що йде до війни? — замітив Іван. — Кому тепер війна в голові!

— Хлопи не такі дурні, як вам здається, — жандарм відповів. — У воздусі справді щось висить. Є познаки. Я не дивуюся, що молоді парубки втікають аж до Америки. Тепер таких дезерцій дуже богато. Ми дістали приказ пильно наслухувати і слідити, щоби ту дезерцію спинити.

Оба брати ще троха побалакали з жандармом і вийшли. В дорозі до хати Іван озирнувся і, побачивши, що вулиця пуста, промовив:

— Тобі війни нічого боятися, бо ти сего року вже перейшов до ляндштурми. Ляндштурм чейже не піде на фронт. Але мої дванацять літ ще не минуло. Я ще два роки буду резервіст. Як війна вибухне до того часу, то кинуть мене на фронт.

— Втікай до Америки! — Стефан відповів, не надумуючися. — Втікай, поки час.

— Щоби вигідне життя тут проміняти за життя робітника в якійсь копальни вугля? Бо чейже і в Америці з чогось жити треба.

— До копальні вугля ідуть самі бідаки і такі, що не знають жадного ремесла. Ти добрий ремісник і якийсь маєток маєш. Як такий приїде до Америки, то його маєток буде йому пости, як на дріжджах.

— Готівки, яку маю в банку, замало. Мій недвижимий маєток спільний з твоїм. Чейже маєї пайки не продам чужому.

— Зробім так: Як поїдеш до Америки і не вернеш, то твою пайку відкуплю від тебе; сплачу тебе. З банку возьмеш не лиш свій, але й мій покладний гріш. Той мій гріш буде на рахунок за твою пайку нашої батьківщини. Як би ти вернув, що по дезерції попросту немислиме, то гроші звернеш мені.

— А як гроші розійдуться і я нічого не доробліюся?

— То пропало. Через те я ще не піду з торбами.

Брати з годину ходили туди й назад по вулиці і радили, чи й як зробити се.

— Найважніше се, — говорив Стефан — щоби ніхто не вгадав, що ми були в змові; щоби, заки ти дойдеш до тої Америки, ніхто не знав, куди ти повіявся. Треба зробити так, що ти поїхав до Львова, щоби з банку вийняти гроші і відтам будьто би поїхав до Відня, щоби купити машини для нашої робітні. Таке скажемо нашим бабам і кождому, хто буде питати. Ти аж з Америки напишеш до мене, перепрошуючи, що не питаючи мене, позичив собі мої гроші. Се й так не буде би крадіж, бо твоя пайка батьківщини лишиться в моїх руках.

На тім стало і вже на другий день Іван поїхав до Львова. Як поїхав, так і пропав. Стефан дав знати до львівської поліції і до віденської, але ні у Львові ні у Відни не знайшли його слідів. Аж по трох місяцях прийшов лист з Ню Йорку. Подаючи свою адресу, Іван доносив, що він осів таки в самім Ню Йорку, де зробив спілку з якимсь бляхарем, що має велику робітню. Писав, що дуже до сторого краю вже не верне.

Хлопи мали добрий нюх. Вибухла війна. Така, про яку світ ще не чув і не вірив, що така може прийти. Не лиш майже всі народи скупалися в крови. Кровавились також народи всіх частий світа, бо Росія, Англія й Франція привели війська з Азії, Австралії, Африки і Канади, а наводсліді і Злучені Держави Америки завилися на боєвищи. Стефан, хоч ляндштурміст, пішов на фронт, бо перебита Австрія слала туди кождого, хто мав бодай одно око і бодай пару пальців при одній руці. Стефан опинився аж у Франції, бо туди післали його з великанськими австрійськими моздірами.

Там, де стояв Стефан, Німці стали відступати перед напором Американців. Стефан був у відділі, що відступав послідний. Десь недалеко впав гранат і Стефан лишився. На побоєвищи, опанованім Американцями, лежали трупи, лежали ранені. Між ними лежав також Стефан з покаліченою головою, в замороці. Американські санітети знайшли його. Обмили голову, обвязали і разом зі своїми раненими відвезли далеко поза боєву лінію. Хто не вмер по дорозі, того занесли до великої шопи. Всіх порозділяли, понатягали на них довгі шпитальні сорочки і за покотом поклали на сіні, накритім веретами. Під голови подавали мішки, понапихані сіном. Укого були в торністрі чи в кишені які документи, то кождому вклали се під подушку, щоби на другий день зареструвати; як би вмер, щоби знати, за ким плакати має його родина. Зараз оперували тільки таких, яким була потрібна безпроволочна операція. І Стефана, котрий все ще лежав без тями, лікар оглянув. Сказав, що той може заждати до завтра і пішов далі оглядати.

Стефан очуняв, коли вже цілком смеркло. Шопу слабо освітлювало пару малих лямпок. Зразу Стефан чув сильний біль в голові. Підвів до голови руку і допевнився, що вона ціла обкутана. Значить, він ранений і лежить в якімсь шпиталі. Кромі стонів і зойків чув ще якісь викрикування, приказі і розмови. Не розумючи ні слова, вгадав, що він в шпитали ворожім, в полоні. Для него було се добре і не добре. Добре було, бо як подужає, то на фронт вже не піде. Не добре, бо здорових полонених ворог жене на роботи, звичайно дуже тяжкі.

Стефан посунув свій сінничок під головою, щоби було вигідніше. Тоді почув, що там щось лежить. Бере в руку, а то його портфель. В портфели було пару корон і два листи від жінки. Один мав ще коверту, на якій була його адреса. Коли вже доміркувався, що з ним є, силкувався вснути, але не міг, бо давав біль голови і його сусід праворуч дуже стогнав та скимлів. Година йшла за годиною і сон не приходив. Нараз його сусід затрусився, глибоко зітхнув і втих. Стефан наслухував, але сусід далі мовчить і не рухається. Вмер. На тій війні Стефан вже привик був до мерців, бо не раз і не два спав біля свого убитого камрата. Гадав, що тепер всне. Але й тепер сон не ймався його. Він думав про своє будуче. Думав, як то зробити, щоби, як подужає, не гнали його до тяжких робіт, тай не знущались над ним. Найліпше було би, як би ся рана на голові зробила його будь то би неспосібним до тяжкої праці. Але доктори уміють розпізнати, а над симулянтами знущаються ще більше.

Коли Стефан так думав і думав, стала у него виринати чудна гадка. Він подумав:

— Коби той небіжчик, очевидно, якийсь Американець, також мав під подушкою якісь свої документи! Я знав би, що зробити.

(Далі буде).

— Правда, що ця Баранська співає з чуттям?

— Що ви говорите! Колиб вона мала хоч трохи чуття, вона певно не співала би!

—o—

— Чи ваша дочка співає, чи може грає на фортепяні?

— Ані одно, ані друге. Я не позволяю їй займатися криклвим мистецтвом. Вона малює.

НА ТЕМИ ДНЯ.

МОСКОВСЬКІ ЛАПОЛИЗИ СЕРДЯТЬСЯ.

Моковські прихвостні з нюйорських щоденних розсердилися на „Свободу" за те, що вона подає дані з московських комуністичних ґазет, які нюйорська комуністична рептилька старається заховати від своїх читачів. У свому старанню доказати, що в Радянщині пятилітка має неймовірно великі успіхи, щоденські скрипопери свої відомости беруть з нюйорького та лондонського „Таймс"-ів, з цих архибуржуазних та архикапіталістичних ґазет.

Не додумалися вбогі скрипопери, що ці ґазети стараються залякати світ комуністичними успіхами, щоби помогти боротьбі з большевиками в самій Радянщині. Тому й лякають московською плахтою своїх читачів. Куряча сліпота щоденських письмаків у своїй ненависти до робітничої „Свободи" не дозволила їм цього догляднути. Навіть „Правда" московська для них не є правдою, коли з неї „Свобода" подає які відомости, а правдою для них є те, що пише „Таймс".

„МИРШАВЕНЬКА СВОБОДА".

Отак називають комуністичні лямполизи „Свободу", порівнюючи її з „Таймсом". А це тому, що „Таймс" має 40 і більше сторінок задрукованого паперу, а „Свобода" лише чотири сторінки. Для прислужників вельможним панам (чи вони є московські, чи лондонські, чи нюйорські все одно), все, що панське, то дуже гарне й імпозантне. А ґазета, яка видається за трудові гроші українськог робітника, є „миршавою", коли вона не грає в дудку комуністичних москвофілів.

Українські робітники в Америці горді з того, що мають свою, хоч і „миршаву" ґазету, яка не має субсидій ні з Варшави, ні з Москви, ні з Харкова, чи від якогось иншого „благодітеля". Ця „миршава" ґазета обороняє інтереси робітника українського не лише в Америці, але й у Рідному Краю та вказує йому путь до кращого завтра. Зате „великі й на цілий світ знані „Таймс"-и, як кажуть про них нюйорські щоденні, ні слова ніколи ще не сказали корисного в українській національній праві, чи взагалі в робітничій справі.

А ті „Таймс"-и, що так імпонують московським посіпакам, навіть у справі польських звірств залишилися „великими". Нюйорський „Таймс" з горем по полам умістив пару коротеньких заміток про події в Галичині, а лондонський „Таймс" навіть писав проти Українців, обвинувачуючи їх в нельояльности проти Польщі.

ВЕЛИКИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ.

Ріжні представники буржуазії та капіталу, а иноді й науки, говорять, що в Росії, а з тим і на терені поневоленої України, відбувається тепер цікавий комуністичний експеримент. Вони кажуть, що треба далі дивитися на цей експеримент та час від часу давати засоби комуністичним експериментором на продовження їх експерименту. Цими засобами є торговля з большевиками, кредити їм і ріжні фахові чужинецькі сили, що їдуть туди відбирати останній шматок хліба в місцевих фаховців та робітників.

Звичайно, за це комуністичні лаполизи й хвалять тих, що дають можливість їх панам на Україні переводити свої кріваві експерименти. Ті експерименти коштують український нарід 5 міліонів померших від пошестей і голоду, що принесла на Україну червона Москва, більш одного міліона селян та робітників розстріляних і замучених в чека, а тепер кількасот тисяч українського селянства та робітництва в далекім Сибірі й на півночі Росії на засланню, бо вони противилися комуністичному експериментови.

Українці протестували і протестують своєю крівавою боротьбою й крівамими повстаннями проти московських експериментів. Ніхто зі свідомих Українців про це не може мовчати, як ніхто не мовчить про польські експерименти в Галичині, а цеж лише тисячна частина того, що робили й роблять Москалі на Великій Україні.

ХТО КАЖЕ ПРАВДУ?

Авторитет для щоденної рептильки, нюйорський „Таймс," говорть про велкі успіхи большевицької пятилітки й про загрозу її світовим ринкам, а щоденна рептилька тикає „Свободі" пальцем на це. Самаж та рептилька друкує на першій сторінці передрук з тогож таки „Таймса", в якім голова Вищої Ради Народнього Господарства Радянського Союзу, В. Межлак, говорить, що Росія тепер така вбога, що вона навіть і не думає конкурувати з иншими державами на міжнародних ринках.

Деж тут правда?

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 8-го лютого, в годині 12-тій в полудне, в гали церковній при Оклей і Райс ул. Проситься всіх членів прибути на збори, бо є дуже важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — С. Кочій, секр.; М. Барабаш, предс.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сош. св. Духа, від. 237, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 8-го лютого, точно в годині першій по полудни, в Укр. Нар. Домі, 4-та і Ворд ул. Напоминається всіх членів, не поплатять своїх довгів, що будуть супендовані. Родичі, котрі не будуть платити вкладок за свої діти що місяця, то діти будуть суспендовані. — Іван Стецик, писар.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 289, повідомляє всіх своїх членів, місцевих і позамісцевих, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 8-го лютого, точно в годині 2-ій пополудни. Обовязком є кождого члена і членкиці бути особисто на мітінгу. — Д. Коритко, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Сим повідомляється членів Бр. св. Василія, від. 339, що мітінґ відбудеться в неділю, 8-го лютого, в годині 1-ій пополудни, під ч. 610 Савт Амерікан ул. Присутність кождого члена конечна. Довгуючми пригадується, щоб вирівнали свої залеглости. — І. Сорока, предс.; І. Сорока с. М., кас.; А. Будай, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Жеребецька Любов", від. 144, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, дня 7-го лютого, в годині 8-мій ввечір, в Укр. Нар. Домі, 217-19 Іст 6-та вул. Проситься всіх членів явитись на сих зборах, бо є важні справи до полагодження. Не явившийся на сих зборах член буде караний після статута. — Ст. Опришко, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, дня 7-го лютого, в годині 7.30 ввечір, під ч. 435 Мейн Стріт. На деннім порядку ; важні справи до полагоджения. Проситься явитись на час. — Волод. Семенина, предс.; Василь Матвіяс, секр.

БАЛТІМОР, МД. Бр. Пресв. Тройці повідомляє, що звичайний мітінґ відбудеться в неділю, дня 8-го лютого, в годині 12.30 в полудне, в церковній гали. Рівнож подається, що предс. зістав вибраний Іван Тарасрас, касієром Михайло Криж, секретарем Йосиф Приймак. Адрес секр.: J. Prymak, 2944 Hudson St., Baltimore, Md.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Подається до відома членам Тов. Єдність, від. 163, що місячні збори, відбудуться в неділю, 8-го лютого, в годині 1-ій пополудни, в гали Укр. Ам. Горожан, 849 Н. Френклін ул. Напоминається членів, щоби прийшли на означений час, бо є важні справи до полагодження. Проситься членів привести хоч по одному новому членови, бо будемо принимати зовсім без вступного. — Мих. Паранич, секр.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний, член Товариства Запорожська Січ, від. 340 У. Н. Союза, складаю сердечну подяку головному урядови У. Н. Союза за уділення мені $50 допомоги з фонду запомогового.

Фліс Онуфер,
Манчестер, Н. Й.

Мати (до домашнього вчителя): Як ви смієте цілувати мою дочку?!

Учитель: Прошу мені простити, та вона така подібна до пані добрійки!

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.
НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.
В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Державне Свято, протест і збірка на край.

Дня 21 грудня відсвяткували Українці з Вунсакет і околиці Свято Відродження Української Державности, яке влаштовано заходом Комітету Допомоги Рідному Краєви, при співучасти Хору „Боян" та місцевих наших товариств.

Свято це обєднало всіх щирих і ідейних Українців. Рано відправлено в українській православній церкві панахиду за борців, підчас якої виголосив жалібне слово прот. о. Каськів. Панахиду відправлено над стрілецькою могилою, удекорованою зеленю, при якій стояла почесна сторожа.

По панахиді переведено збірку на потерпівших у краю. Збирали старші сестриці Антонія Шараварко й Анна Чубай.

Пополудні відбувся святочний концерт в галі української православної церкви. Підчас свята співав гарно, як завжди, Хор „Боян" під вправною диріґентурою о. Каськова. Святочну поему віддеклямував гром. М. Проборівський з великим запалом і тим внесено в свято вже на самім початку бадьорий настрій.

Концертова програма була дуже богата, бо було аж 20 точок. Хор проспівав стрілецькі пісні, а школярі продеклямували ріжні поеми, які були достосовані своїм змістом до хвилі.

Гарно випали: сопранове сольо панни Евгенії Городинської і альтове панни Анни Сусли. Фортепяновий супровід спочивав у руках панни Марії Познанської. Треба підчеркнути, що отсе виступали наші молоді сили, вже тут роджені й виховані. Біда тільки, що такого музикального доробку не видно між хлопцями, бо бракує нам тенорів і басів.

На особлившу увагу заслугує промова краєвого делеґата Омеляна Грибівського, котрий говорив двома наворотами. Шановний бесідник виказував наші недомагання, а разом з тим вказував, як треба змагати поневоленому надови до волі. Бесідник звернув увагу на те, що нам самим треба відродитися і в душі стати з рабів вільними людьми, а за душевним визволенням прийде визволення національне. Бесідник взивав до боротьби, а не до плачу й нарікань.

Кінцеве слово виголосив гром. Михайло Чагарин. Він підчеркнув, що на свято прибуло богато Українців з околиць, а це є відрадною появою, коли нарід обєднується.

Свято закінчено відспіванєм американського й українського гимнів.

На другий день зійшлися деякі громадяни, щоби обговорити з делеґатом гром. Грибівським дальші справи. Та зійшлося таке велике число, що треба було відбути ціле віче.

Гром. Грибівський розправився в дуже рішучий спосіб з тими, що називають себе „оборонцями" України, а ніякої оборонної акції не ведуть, а тільки мелять язиком. Він назвав їх „гробокопателями" України, а не її оборонцями і доказував це твердження фактами, на які присутні „оборонці" не могли найти відповіди.

А як ті арґументи гром. Грибівського поділали, видно найкраще по тім, що сейчас засновано в нас Відділ Організації Державного Відродження України ім. Юліяна Головінського, до котрого вписалося відразу 22 членів, а тепер вже маємо повно нових зголошень.

До цього додамо, що з ініціятиви Комітету Допомоги Рідному Краєви відбулося в нас дня 19 жовтня протестаційне віче проти польських звірств, про яке широко писали місцеві англійські часописи.

Рівнож ухвалено перевести збірку в громаді, а по колєкті ходили: Петро Гук, Михайло Яцишин, Мих. Кінаш, Йоси Кава, Пилип Стойко, Кость Корніцький, Гр. Голик, І. Познанський, Я. Шаравара, М. Чагарин і М. Скибінський.

Жертвували: о. В. Каськів $5; по $3: Анастазія Сулима, Й. Ходоровський, П. Клекот, Л. Самборський, А. Швець; по $2: Марія Стасишин, І. Боднарчук, М. Кузів, М. Скибінський, Д. Піжинський, В. Кушнір, А. Борис, І. Гоцул, М. Кінаш, В. Свинарчук, М. Карась, І. Гульовач, А. Сусла, І. Меленьчук, І. Тепер, А. Галас, О. Чубай; по $1: О. Рекрут, М. Чагарин, В. Андрець, О. Косюк, М. Федишин, В. Чарний, П. Олійник, І. Назарик, Г. Галик, К. Корніцький, П. Стойко, А. Басан, Д. Зелененький, Анна Свірська, Д. Гимбаровський, Г. Кічак, П. Сталений, О. Рогожинський, І. Познанський, Д. Бойко, О. Заходник, Я. Шаравара, І. Паньків, П. Сорокатий, П. Ремінник, К. Сулима, І. Околіта, Параскевія Липська, Й. Бойко, Я. Процишин, М. Вецал, М. Глядик, М. Яцишин, П. Гук, М. Копернюк, Л. Бурачок, М. Герман, П. Зарівний, С. Гарматюк, О. Колісник, А. Дзяман, Д. Нитка, І. Рудик, І. Жмуцький, М. Гніт, Стефанія Кіт, Л. Ганчарик, І. Рапко, І. Затонський, В. Козак, Марія Барилюк, М. Житарук, М. Бардачевський, Д. Ремінник, К. Липка, А. Похила, Т. Когут, О. Червінський, Ю. Самборський, Й. Кава, Д. Пігун, А. Сирота, В. Липський, А. М. Борозьна, А. С. Борозьна, Г. Кузик, М. Підгородецький, М. Камфонік, Т. Лаба, Д. Лукеник, М. Проборівський, І. Канюба, Г. Гайковий, В. Пасєшний, В. Бурак, С. Свинарчук, І. Строцький, М. В. Бардачевський, Михаліна Захарків, П. Схаб, Й. Городивський, Ю. Іванович, П. Романович, Т. Кушнер, І. Бень, М. Сулима; по 50 ц.: Фрузина Свірська, С. Бухтик, О. Сусла, Г. Стрик, П. Стрик, І. Косик, З. Пилипець, В. Буката, І. Домінік, П. Гимбаровський, М. Грошовий, В. Кучерявка, М. Пророчок, Й. Ґалонцка, М. Заплітний, А. Кароліщин, І. Туз, А. Ґурняк, В. Кухаришин, М. Черказ, Т. Горбайчук, П. Шевчук, М. Сербай, М. Натиняк, Агафія Рибак, П. Кічак, С. Лемішка, Й. Квасніцький, П. Бойко, С. Мостецький, О. Кравець, В. Бабій, Г. Гливка, Й. Чагарин, В. Вовк, М. Шевців, В. Копитко, І. Городивський, Й. Гричук, Й. П., М. Лотоцький; Й. Блажаєвський 35 ц.; по 25 ц.: А. Пухта, В. Тепер, С. Тепер, В. Кінаш, В. Корнилюк і Й. Клечевич.

Дня 1 листопада здав перед нашою громадою звіт гром. М. Скибінськикй, делеґат на Пятий Конґрес Обєднання. По вислуханню звіту громада рішила виконати всі ували Обєднання і задержати цілий місяць національну жалобу та перевести збірку. Тому взято участь у масовій стейтовій протипольській маніфестації в Провіденс, Р. Ай. Через цілий місяць листопад видніли на переді нашої церкви жалібні стяжки, а через три дні великий англійськи напис „Боже, змилосердися над Українцями, яких поневолює і катує польський уряд".

Товариство Українських Сестриць виасиґнувало з каси на край $100 і дало початок до ширшої акції. Далі жертвувало Товариство „Запорожська Січ", від. 206 У. Н. С. $150, а Тов. ім. Івана Франка, від. 241 У. Н. С., $50. Комітет, який орґанізував громаду до походу в Провіденс, передав через касієра П. Рогожина ще $27.25, які лишилися йому з оплати коштів участи в поході.

По відтягненню розходів осталo в Комітеті $527.70.

З того вислано до краю через Обєднанє $500, а то $200 на боєву акцію, $100 на потерпівших від „пацифікації", а по $50 на політичних вязнів, інвалідів, Рідну Школу і ліки для побитих, які враховано до Медичної Допомоги, яку веде Союз Українок.

В касі остало $23.70.

За Комітет:

Михайло Скибінський, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й.

Листопадове Свято.

Заходом злучених місцевих орґанізацій, парохії й парохіяльного хору „Боян" відбулося дня 23 листопада свято відродження української державности на Західній Україні.

В українській кат. церкві відправив місцевий парох о. Сидоряк панахиду за поляглих героїв та візвав вірних до зложення жертв для потерпівших від ляцьких знущань.

Вечером відбувся в церковній галі святочний концерт, який розпочав піснею „Не плакати нам і сльози не лить" хор „Боян" під проводом дякоучителя М. Климка. Вступне слово виголосив о. Е. Сидоряк. У своїй промові згадав о. Сидоряк за довгу і затяжну боротьбу Американців за свою незалежність та за остаточну їхню побіду і взивав до дальшої боротьби за нашу незалежність.

Продукції хору „Боян" випали дуже гарно, бо були солідно підготовані. Панна О. Сидоряк відограла сольо на пяні, за яке нагороджено її рясними оплесками, як і щиро оплескувано деклямацію малої дівчинки О. Ґіби.

Великою несподіванкою був виступ місцевої „Мандолінової Оркестри", яка відограла збірку українських пісень.

По англійськи виголосила промову панна Гелена Климко. Промова була навіяна глибокою любовою до славної історії наших предків і зробила на всіх присутних велике вражіння.

Рівнож виступав і Жіночий Хор, вивязуючися зі свого завдання зовсім удачно. Головний реферат виголосив гром. О. Грибівський, делеґат з рідного краю. Його промова прикувала всіх слухачів, бо це був голос тих боєвиків, котрі ділами і своєю геройською поставою задокументували свої почування до рідної землі. От таких промовців і таких діячів варта послухати.

Далі співав ще хор, а на скрипці й пяні грали молоді виконавці О. і В. Сидоряк, а малий хлопець С. Андрусишин деклямував. Все випало дуже гарно.

По відспіванню гимнів публика розійшлася в надії, що ще почуємо голос „Сурми", який сповістить нам про наше визволення.

Збірки принесли слідуючі суми:

На протестаційних зборах з дня 2 листопада зібрано $70.00. Жиртви зложили по $5: о. Е. Сидоряк; по $2: Д. Оринич, пані О. Гнатко; по $1: Т. Ковальчик, А. Лущак, Т. Майкович, Т. Андрусишин, В. Кіянка, І. Кіщак, В. Осухівський, Г. Туркевич, П. Войчишин, пані К. Петришин, М. Снігур, П. Паньчишин, пані А. Татусько, І. Тимцьо, А. Ґіба, Н. Шпак, В. Корняк, Г. Дрозда, М. Співак, І. Фішер, М. Фурдяк, Е. Когут, пані Т. Залецька, О. Шмокалюк, О. Шкляренко, Г. Порциналюк, П. Корна, А. Кіщак, пані А. Фішер, Е. Костів, М. Климко, J. Каній, А. Яворський, І. Камінюк, Л. Кіт, А. Гайдук, М. Дзендзюх, М. Мерва, В. Каній, пані А. Порциналюк, М. Масляк, Н. Граб, Г. Мандзяк, К. Карбівничак, пані А. Костів, В. Гуменюк, К. Рибак, а $14.00 зібрано дрібними.

В церкві підчас панахиди зібрано $80.30. Жертви зложили по $5: о. Е. Сидоряк; по $1: Д. Оринич, В. Осухівський, Т. Ковальчик, М. Дидик, І. Фрайда, М. Клюсик, Н. Бурдяк, О. Шмокалюк, В. Корняк, Л. Кіт, С. Проциник, Т. Велич, Т. Лущак, М. Паньків, І. Паращак, Н. Іванішик, Г. Туркевич, І. Тимцьо, А. Яворський, В. Каній, пані Т. Залецька, пані А. Смороль, І. Кіщак, пані М. Трипалюк, пані П. Карделяк, А. Порциналюк, пані П. Корняк, пані Р. Сіканець, а $47.30 зібрано дрібними.

З концерту виносив прихід $93.70. Збірка підчас концерту принесла $25.50. Разом зібрано $269.50. Розходу було $59.50, остало грошей $210.00.

Ту суму розділено по $70 на три части: на боєву акцію, на потерпівших від ляцьких побоїв і на українських інвалідів.

Місцеві українські організації зложили на боєву акцію слідуючі жертви: Тов. Українська Січ, від. 282 У. Н. С., $25.00; Тов. Запорожська Січ, від. 317 У. Н. С., $20.00; Укр. Амер. Горож. Клюб $10.00; Укр. Амер. Горож. Жіночий Клюб $10.00; гром. Лука Кіт зложив $8.00; гром. Йосиф Маринюк зложив $1.00. Разом $74.00. Разом зібрано на У. В. О. $144.00.

Разом вислано на вище згадані цілі до краю $284.00 через Обєднання в Ню Йорку.

ЗА КОМІТЕТ:

Гавриїл Туркевич, секретар

СВЯТОЮРСЬКИЙ ШПИТАЛИК КОЛЕ В ОЧІ ПОЛЯКІВ.

Львівське „Діло" пише:

„Зі шпиталика для жертв польських погромів, що міститься в забудуваннях св. Юра у Львові, повідомляють нас, що дня 17. грудня, в годині 11 перед полуднем, приїхало туди двома автомобілями (один з них був санітарний) трох поліційних урядників разом з лікарем з міського фізикату.

„Лікар оглядав перевязки і береги (окрайці) ран та списав з пацієнтами при помочі представника поліції ґенералії (імя, назвище, місце уродження, повіт) і „по котрій стороні рана". Після того казали чотиром пацієнтам збиратися, з тим, що їх завезуть автомобілем під свою опіку.

„Пацієнти подякували за це і заявили, що нікуди не поїдуть, бо коли лічаться в тому шпиталику вже два місяці, то і докінчать у нім свого лікування.

„Почувши цю відповідь, яку повторено кілька разів, поліційні урядники і лікар кудись відїхали, а за пів години вернулися знову і пішли в цій справі до Ексцеленції Митрополита.

„Після розмови з Митрополитом прийшли знову до пацієнтів, а коли вони і тоді рішучо відмовились їхати під иншу опіку, дотичні урядники разом з лікарем відїхали з нічим."

(Поляки хотіли спрятати побитих, щоби їх більше не могли оглядати закордонні кореспонденти, так як вже оглянули раз американські й англійські).

НІХТО НЕ ПОТРЕБУЄ ЖЕБРАТИ В ЕДМОНТОНІ.

Так сказав Т. Меґі, урядник міського допомогового бюра в Едмонтоні. Всі безробітні реєстровані і кожний з них дістав леґітимацію. На тій основі кожний потребуючий має запевнене мешкання і харч. Тому п. Меґі перестерігає публику, щоби не давали натягатись прошакам. Коли би хтось з них не мав леґітимації, треба спрямувати його до Кенада Драй Билдинґ, де переводиться реєстрацію безробітних і де він дістане забезпечення.

АРЕШТУВАННЯ КОМУНІСТІВ У ТЕРНОПОЛІ.

В Тернополі увязнила поліція 28 робітників і ремісників, в котрих знайдено комуністичну бібулу. Всі вони мали належати до КПЗУ.

ПРОТОКОЛ

ПЯТОГО КОНГРЕСУ ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ.

(2)

Предсідатель Конгресу Ом. Ревюк відповів на звіт делегата УВО:

Конгрес Обєднання витає делегата УВО поміж Українцями на американській землі, як чоловіка, що прибув до нас у добру хвилю. Ми в Америці захоплюємось революційною боротьбою на рідних землях, але для підтримання революційного руху не робиться того, що треба робити. Витаємо делегата від Організації, яка веде активну боротьбу проти окупантів і засвідчує перед світом, що український нарід вирвався вже з атмосфери рабського духа і високопарних слів, а перейшов до акції на тім шляху, який веде до дійсного визволення. Предсідатель просить делеґата УВО заняти в Конгресі Обєднання місце делегата, як рівний з рівними.

Добр. М. Мурашко витає Конгрес від імени Українського Народного Союза: Головний Уряд У. Н. Союза рішив післати на сей Конгрес своїх представників, як від відділів, які беруть участь в роботі Обєднання, так і від всеї організації, які допомагають процесови перетворення нашого народу з рабів у вольних людей. Конгрес зібрався в важний і важкий час, коли в Рідним Краю шаліє польський терор. Тому і рішення Конгресу будуть без сумніву важні і відповідаючі вазі тої хвилі, яку тепер переживає наш нарід. Від імени Українського Народного Союза заявляє, що сея організація складає на руки Обєднання з нагоди сего Конгресу $1,000 на всенародні потреби, щоби в той спосіб засвідчити своє щире відношення до Рідного Народу і дати примір жертвенности нашому загалови і иншим організаціям.

Предсідатель Конгресу складає д. Мурашкови і У. Н. С. подяку за привіт і за жертву і просить представників У. Н. С., д. Мурашка і д. Каштанюка брати участь в нарадах Конгресу.

Добр. М. Хандога, ред. „Народного Слова" витає Конгрес від імени Української Народної Помочи і висловлює сподівання, що Головний Уряд сеї організації також висигнує з своєї каси якусь суму на теперішні потреби нашого народу.

Звіт уступаючого уряду.

Предсідательство перебирає д. Дармограй. Ом. Ревюк, як предс. Обєднання, здає звіт з діяльности як слідує:

Обєднання, яке сеї осени починає девятий рік свого розвою, може подивитися на минулих вісім літ безніякого сорому, якщо не з гордістю. Заложено його в дуже скрутну хвилю, коли публична громадська мораль серед нашого народа була в тяжкому стані. Обєднання мало богато ворогів, взовні й зсередини. Але Обєднання передержало всі ті кризи й хрії, і нині стає достойно перед суд Українців в Америці. Обєднання не є партійна організація в тому значінню, щоби вона ставила собі за ціль здобувати політичні впливи в Америці, чи в рідному краю української іміграції. Вона не стояла в партійному звязку з ніякою американською партією, ні з ніякою українською партією в старім краю.

Одначе Обєднання має виразно означену програму, політичну лінію, після котрої вона мала вести свою роботу, виразно означену ціль, до котрої вона мала кермувати свою діяльність.

Сею ціллю є повний розвиток українських людий. Для сеї цілі конгреси Обєднання вважали за потрібну річ добутте повної самостійности для всего українського народа на всій землі, яку вони заселюють збитою масою. Конгреси признали се стремління потрібним для українських людий по всіх закутинах світа. Проти Обєднання, як проти представника ідеї української незалежности й соборности, сипалися лайки зі сторони тих, які не признавали одної або другої ідеї, як наслідком рабського виховання відступали української землі котромусь окупантови. Обєднання видержало удари, з вибраної дороги не схибнулося, ідеї сї оборонило й, здається, для неї більше людий приєднало.

Обєднання ухвалило на своїх конгресах теж дещо ближче, як воно представляє собі ту соборну незалежну українську державу. Воно представляє її собі як демократичну республику, в якій правлять ті верстви, що в ній становлять більшість населення. За сю ідею прийшлося Обєднанню звести довшу боротьбу. Наслідком рабства, яке переживав наш нарід, у нашому народі лишилося ще богато недовіря у власні сили, з котрого виходила на один бік охота спускатися на сили чужих людий, з другого боку вижидання, що визвольну роботу мають зробити якісь, мовляв, Богом покликані помазанники.

Одним таким помазанником, Богом установленим провідником, мав бути гетьман Остряниця, другим генерал Павло Скоропадський. Инші приняли церковних провідників за непомильних провідників політичних. Прихильники гетьманату свого часу пробували приложити Обєднанню револьвер до грудий; приїхали гурмою на конгрес Обєднання та загрозили, що вони розібють конгрес, коли Обєднання не заявиться за гетьмана Скоропадського. Конгрес не заявився, і вони взялися конгрес розбивати. Не розбивши конгресу, пробували розбити Обєднання. Відступили, стали будувати гетьманську організацію. Обєднання не розбили. Розбився гетьманат і нині смородом смердить на всю українську іміграцію. Відступили від нього вперше якраз ті, що прийшли були на конгрес Обєднання, але не мали відваги сказати перед народом свої помилки. Замісць того стали послідними часами організувати другу організацію. Будьмо для них поблажливі та пождім, може справді вони зі стиду щось зроблять. Нині акцію Скоропадського покинув уже й Липинський, її творець, переконавшися, що зі Скоропадського не можна зробити не то монарха, але навіть порядної людини. У своїм листі до львівського „Діла" Липинський закидує, що богато гетьманських провідників докотилося до того, до чого докотився Андрій Лівицький, себто до подлої, низької служби ворогам.

За ідею демократичної соборної української республики заявлялися давніще з Обєднання і инші організації, які з часом одна за другою відступали від Обєднання. Обєднання, як відомо, свого часу пробувало обєднати центральні організації. Сварки між центральними організаціями були великою перешкодою для громадської роботи, і тому клич згоди між ними все був дуже популярний. Обєднання мусіло попробувати сеї форми організації, щоби показати наочно, що варта сей клич згоди, злучи. Відразу показалося, що для богато людий клич згоди се пустий звук. Про згоду кричать ріжні галайки, яким на те згоди треба, щоби згідно нічого не робити. Як тільки плянується робота, так зарз виступають люди, яких серце повне поняття про власне безсилля. Вони зараз вишукують собі причини для розбивання згоди. Треба було переміняти внутрішну організацію Обєднання: замісць спирати її на центральні організації, сперто її на місцеві організації, які признають програму Обєднання. Ся переміна показалася корисною, бо праця при сій новій формі пішла краще, бо при ній зібрано більше допомоги для нашого рідного краю та поручено більше справ тепер, як порушувано колись.

Я свідомо підчеркую сю роботу, бо Обєднання стояло все на становищу, що не в могучих кличах, а в роботі лежить вся сила організації. Закидали нам і гетьманці, і клерикали, і большевики, і соціялісти, що ми не маємо великої ідеї. На ділі ми мали ідею велику, ідею самостійности соборної України, але до неї не дочіпляли ніяких додатків, большевицьких, монархістичних, клерикальних ні радикальних. Ми говорили, що ми знаємо, яка мусить бути Україна. Ми не говорили, що Україна мусить бути така, як ми кажемо, бо інакшої ми не схочемо, бо інакшу ми завалимо. Ми йдемо до ідеалу соборної української держави, але не підчеркуємо дальших точок політичної програми, бо на нашу думку се все менше важне підчас боротьби: про се буде можна говорити після скінчення боротьби. Про сю справу буде говорити український нарід, на українській землі, а не ми, іміґранти, котрі, хто зна, чи будемо вертати на Україну. Ми не підчеркували сего питання, бо підчеркуючи ріжниці в поглядах, щодо будучного устрою, можна давати притоку людям сваритися за ті питання, замісць робити для своєї ідеї. Обєднання стояло на становищі не балакання, а роботи. Обєднання хоче, аби і його й усяку иншу організацію цінено не після того, чи вона дало „великих слів великук силу", але що воно зробоило для здійснення своєї програми.

Дійсна акція була двояка: На першому місці стояла допомога старому краєви. Вона займала найбільшу частину діяльности Обєднання. Збирання жертв на старий край дало притоку одним людям критикувати нас, що ми все жебраємо. Промовляли нам до амбіції: „Панове, як вам не стидно жебрати: фе, бути жебраками".Вел, ми стиду не маємо. Ми далі жебраємо. І будемо жебрати. Називайте собі се як хочете, хай буде й жебраниною. Ми сього не стидаємося. Нам здається, що коли стидатися кому, то не нам, що збираємо, і не нам, що складаємо гроші.

(Дальше буде).

ДОБРІ ПРИКЛАДИ.

В лемківському селі Ждині, пов. Горлиці, де було на 500 мешканців 7 шинків, перша молодь отямилася й перевела голосування проти коршем. По перевірці правильности голосування влада повідомила шинкарів, що з днем 31. грудня продажа алькогольних напитків у тому селі має бути припинена.

В Добротові, пов. Камінка Струмілова, справу скасування коршем переперли жінки, які громадно взяли участь у голосуванню.

В селі Ожидові, повіт Золочів, на 507 усіх голосуючих— проти корчми було 446.

o

МАТЕРИНСЬКА ЛЮБОВ.

В кольонії Чорнівці на Виленщині в забудованнях Стоми вибухла в ночі пожежа. Заскочені в сні мешканці знайшилися в найбільшій небезпеці життя, а ратунок видавався виключений. Але не для матери! Ніхто з сусідів не мав відваги піти в огонь. Лиш одна жінка Стоми, 39 літ, не стратила притомности. Материнське серце не зважало на бухаюче полумя. Раз-по-раз вскакувала до горіючої хати й виносила з неї дітей одно по другім. Страшенно попарена винесла троє дітей, але з четвертим, 7-літним Петрусем, впала на порозі горіючої хати й умерла разом з синком.

Малий Моріц: Тате, дай мені пятьдесять центів, я хочу піти до менажерії подивитися на вужа боа-констриктора, якого недавно привезли.

Батько: Який ти нерозумний, Моріц. На, маєш побільшаюче скло, йди злови собі хробака і придивися йому, то буде тебе заміть й зкошадиш пятьдесять центів!

ЖИТТЯ ЗВІРЯТ НА НАЙВИЩІЙ ГОРІ СВІТУ.

Як дві перші (1921 і 1922) так і третя виправа на Монт Еверест, найвищу гору світа, принесла ряд цікавих спостережень про життя звірят у високій частині Гімалаїв. Запримітили тут знамените пристосовування звірят красками до мінерального підложжа, в ріжних ґризунів, викликане без сумніву браком кривков на нагих скалах, як також сильніщий зріст шерсти у ссавців і мотилів. Завважили також близьке співжиття кавок з дикими баранами. Кавки вибирають баранам з вовни галапасні комахи, за що одержують теплий сховок підчас снігових заверух. Безхребетні звірята перебувають головно під каменями, де температура тільки дуже незначно зміняється на протязі року. Ґатунки, які люблять тепло, між ними одинокий тибетанський вуж, живуть недалеко теплих жерел. Пчоли та мотилі, павуки до 6,700 м., а кавки заобсервовано ще на висоті 8,230 метрів. Дрібні павуки живуть ще на 1,200 метрів вище. Правдоподібно живуть вони там як канібали, т. зн. з браку всяких інших звірят пожирають своїх братів.

o

ВИМКНУВСЯ ПОЛІЦІЇ З РУК.

На днях провінціональна поліція перевозила автом з Едмонтону до Форт Саскачеван Герберта Турнера, який допустився трич грабунку з револьвером у руках. В дорозі попсувалось авто і коли ескортуючий полісмен помагав шоферови його направляти, арештований скинув з рук ланцушки і, отворивши другі двері, вийшов спокійно з авта та й пропав по нинішний день. Тепер ідуть за ним пильні розшуки.

Апфельбавм дістав від свого приятеля Берка Шульвольфа неоплаченого листа. Заплатив подвійну оплату та довідався з листа таке:

— Я, слава Богу, здоровий, поводиться мені дуже добре, бизнес їде знаменито і т. п. відомости.

Апфельбавм, сердитий, що за такий глупий лист мусів іще доплатити, вибіг на вулицю, схопив величезний камінь, запакував його гарно та вислав почтою, долучуючи до неоплаченої посилки листа такого змісту: „Ось цей тяжкий камінь упав мені з серця, коли я з твого листа довідався, що тобі так добре поводиться!"

o

Стара діва переходить біля церкви зі сестрінкою, зітхає й каже:

— Боже, тому богато літ мала я раз у цій церкві стрічу з одним поручником! Хто знає, чи нині не була би я вже генераловою, колиб він тоді був прийшов!

ТАРЗАН СЕРЕД МАЛП.

(55)

Першою річчю, яку Д'Арнот зробив по своїм приїзді в Париж, було умовлення побачення з одним високим урядником поліційного департаменту, своїм старим знакомим. Він узяв Тарзана зі собою. Тут їм вияснено, в який спосіб науково ідентифікують злочинців після відтисків пальців. Тарзан був дуже заціканлений.

Тарзана попрошено дати зняти відтиски своїх пальців. Як се зроблено, Д'Арнот виняв маленьку книжечку та обернув карточки, поки не прийшов на сторону з кількома малими знаками. З дивованнем Тарзан дивився, пригадуючи собі, як то він дав щоденник своєму приятелеви. Тепер він уже зрозумів значіння сих відбитків у поліційнім бюрі.

У тих малих значках лежала розвязка загадки його життя. З напруженими нервами Тарзан нахилився вперед. Чи був чисто-кровним білим чоловіком, сином лорда Ґрейстовка? Чи може тільки півдиким малпо-людом? Богато залежало від відповіди на се питання. Треба було ждати кілька днів.

І аж тепер наконець Тарзан міг побачити скарб. Коли отворено велику дубову скриню, оковану залізом, найдено в ньому золоті монети, так звані „даблуни" і „куски вісім" з піратських виправ на еспанські кольонії. Тарзан хотів забрати все зі собою до Америки, не тикаючи.

Які злочини, муки й смуток спричинили отсі монети. Але Д'Арнот порадив зробити щось иншого. Коли золото оцінено, показалося, що воно вартує двіста тисяч долярів. І тепер Тарзан ще тим більше хотів вирушити в дорогу до Америки на пошукування дівчини.

o